

על גבולות המותר והאסור בסכסוך עסקי/יניב פרידהוף, עו"ד¹

במקרים רבים סכסוך מסחרי לגיטימי הופך למאבק כוחות בו אחד הצדדים מפעיל כלים חוץ-משפטיים, כגון פרסומים בתקשורת או עירוב צדדים שלישיים, כדי להפעיל לחץ על הצד השני להתפשר. האם כל עוד לא בוצעו עבירות פליליות כל האמצעים כשרים?

"בסדר, אני מוכן להתפשר רק תורידו אותם ממני" - כך תיאר מוטי מורל, בעלים של משרד יחסי ציבור, את מטרת תוכנית המשחק אשר עמדה במרכז של תביעה שהוכרעה לאחרונה על ידי כבוד השופטת ד"ר מיכל אגמון גונן בבית המשפט המחוזי. הנושא שעמד במרכז התביעה המשפטית היה האם בסכסוך עסקי יכולים הצדדים לנקוט בכל טקטיקה ובלבד שאינה פלילית, לרבות במהלכים שמטרתם פגיעה מכוונת בצד השני כדי לגרום לו להתפשר?

באותו מקרה דובר בסכסוך עסקי שהופנה לבוררות, ובמהלכו שכרו הנתבעים משרד יחסי ציבור שהגה עבורם תוכנית שמטרתה הכפשת שם התובעים כדי לגרום להם להתפשר בהליך המשפטי. כך, בתזמון מושלם, החלו להופיע בכלי התקשורת פרסומים המכפישים את התובעים, נשלחו פניות ללקוחות ונותני אשראי, והכל- במטרה להחליש את היריב העסקי. בית המשפט קבע, כי ברור שבמהלך משא ומתן נוהגים הצדדים להשתמש בשיטות שונות במטרה להגיע לשולחן הדיונים מעמדה נוחה. עם זאת, הגבול במקרה זה עובר במקום בו אנו מנהלים "קמפיין" שכזה כאשר המטרה שעומדת מאחוריו אינה עניינית, אלא השחרת שמו של מי שאינו ניאות להיכנע.

נראה כי הבטן הרכה של חברה עסקית או איש עסקים היא המוניטין. מוניטין שנבנה לאורך שנים ארוכות עשוי להיהרס ברגע. שמועה אודות אמינות חברה עסקית עשויה לעבור כאש בשדה קוצים מאחד לשני עד שהשריפה עשויה לצאת מכלל שליטה. משך הבעירה של אש כזו אינו ידוע. גובה הנזקים שהיא עלולה לגרום אינו ברור.

בית המשפט קבע, כי יש לגנות התנהלות שמטרתה לגרום נזק מכוון לצד השני ככלי להפעלת לחץ במשא ומתן. מכיוון שקשה עד מאוד (אם בכלל ניתן) לחזות את עוצמת הנזק שעשוי להיגרם לחברה שהמוניטין שלה נפגע, קבע בית המשפט כי על בית המשפט להעריך בעצמו מה מידת הנזק ולפצות את הניזוק על כך, כאשר אחת ממטרותיו של הפיצוי היא גם יצירת הרתעה והתוויית הדרך הראויה למיסוד נורמות ראויות ועל כן גם יש מקום להפעיל את הכלי של הפיצוי העונשי.

פסק הדין קבע באותו מקרה פיצוי, ללא הוכחת נזק, של שני מליון ש"ח ולטעמנו נכון בגישתו, כי אין די בכך שבית המשפט יסתפק בהעברת ביקורת וסלידה מהתנהלות העולם העסקי, אלא ראוי שבית המשפט יהיה אמיץ דיו כדי להשתמש בכלים שניתנו לו על מנת להביא לשינוי באמצעות פסיקת פיצויים משמעותיים, וכך יעקור מהשורש נגעים חולים שהשתלטו על חברה עסקית תקינה, גם (ובייחוד) אם השתמשו עם השנים כפרקטיקות עבודה מקובלות.

¹ עו"ד יניב פרידהוף הינו עורך דין במחלקה המסחרית של משרד אפיק תורג'מן ועוסק בעיקר בתחום העסקאות הבינלאומיות, מיזוגים ורכישות, תאגידים וליטיגציה מסחרית. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו.